

Til KHM's styre
Fra Museumsdirektøren

Sakstype: S 30 21 Diskusjonssak
Møtedato: 29.10.21
Notatdato: 18.10.21
Saksbehandler: Håkon Glørstad

Rehabilitering av Historisk museum – Status og vei videre

Bakgrunn

Føringer i UiOs masterplan for eiendom

I UiOs masterplan for eiendom fra 2015 var full rehabilitering av Historisk museum (HM) ført opp som et prioritert prosjekt for UiO i perioden 2020-2027. Nasjonalgalleriet var tenkt som midlertidige erstatningslokaler for HM under rehabiliteringen.

Ved rulleringen av masterplanen for eiendom i 2021 er både framdriftsplan og ambisjonsnivå endret. Den første masterplanen hadde beskrevet HM som totalt nedslitt, men nærmere undersøkelser viste at tak, vinduer og vegger i bygget var i så dårlig forfatning at Eiendomsavdelingen (EA) måtte forsere opprinnelig framdriftsplan og har dermed gjennomført en rehabilitering av fasade og tak i bygget (Klimaskjermprosjektet). Som del av arbeidet er også skallsikringen av bygget betraktelig forbedret. Prosjektet kostet 250 millioner og skal avsluttes i 2021.

Fasadearbeidene avdekket setningsskader og behov for refundamentering av bygget. Kostnadene for indre rehabilitering og refundamentering overskrider UiOs økonomiske handlingsrom og universitetet er derfor avhengig av bevilgning over statsbudsjettet for å starte opp. I dag står museet som nummer seks på UiOs liste over byggesaker som skal fremmes for finansiering over statsbudsjettet. I perioden 2022-2026 vil UiO fremme forslag til innvendig oppgradering og sikring av fundament ved HM over statsbudsjettet. Tidsrammen for prosjektstart er satt til perioden 2027-2034. Tidligere kostnadsestimat for rehabilitering av bygget har vært på 750-800 millioner.

Drift av Historisk museum fram mot rehabilitering

Klimaskjermprosjektet har medført omfattende endringer i utstillingssalene på HM. I en prosess der EA og KHM har hatt felles målforståelse, er innkassingen av utstillingssalenes vinduer reversert, slik at dagslys nå kommer inn. Flere saler er også pusset opp og framstår nå som vakrere og mer velholdte enn på lenge.

Det er etablert nye garderobe- og toalettfasiliteter i foajeen i første etasje, to saler i første etasje er fullstendig rehabilitert, mens en tredje sal er delvis rehabilitert. I andre etasje er en sal tilbakeført til publikumsareal, etter flere års bruk som kontorlokaler og fotoatelier.

I løpet av 2023 vil samtlige utstillinger i HM være fornyet og åpnet, slik at vi kan motta publikum fram til museet må tømmes for rehabilitering.

Første etasje rommer museets kjerneutstillinger. Utstillingene er konseptuelle og reiser HUMSAM-fagenes grunnleggende spørsmål om innovasjon (Kollaps), samfunnsorden (Kontroll), kosmologi (Forvandling) og tradisjon (Arv). Prosjektet fullføres i 2023 med utstillingen Arv.

Tredje etasje rommer museets skiftende utstillinger. Utstillingene i tredje etasje er fullført med Følelser i antikken, Vikingr og Fabelaktige dyr. Fabelaktige dyr vil innen 2024 erstattes av en middelalderutstilling. Utskiftning av de to øvrige utstillingene vil trolig ikke finne sted før etter at Vikingtidsmuseet åpner. Etasjen rommer også foredragssalen som er under oppgradering og et lobby med toaletter og enkle serveringsfasiliteter.

Andre etasje skal romme museets objektarium. Rommet Kilden er spesialbygd for opplevelser for barn og barnefamilier, der publikum lærer kulturhistorie på en mer fysisk og interaktiv måte enn ellers i museet. Salen vegg i vegg skal gi publikum en komprimert framstilling av Norges forhistorie og verdens kulturvariasjon organisert langs to akser og basert på museets egne samlinger. Tilliggende sal skal ta for seg hva det vil si å være norsk eller norsk identitet, basert på egne samlinger og universitetsmuseene rolle i nasjonsbyggingen. Neste sal skal ta for seg samlere og museets mange samlinger, mens det gamle myntkabinettet (som er fredet som interiør) kombinerer arkitektur- og vitenskapshistorie med numismatiske høydepunkter. Utstillingsrommet om samlere og samlinger skal regelmessig fornyes for å sikre aktualitet. Med disse grepene skal samlingenes mangfold og dybde kunne presenteres for et sammensatt publikum. Kilden og myntsalen er allerede ferdigstilt, mens de øvrige salene skal ferdigstilles i løpet av 2023.

Fjerde etasje rommer museets eksperimentarium med et varierende og dels eksperimentelt program.

Helhetlig designprofil for HM skal bidra til å skape sammenheng og profil i bygget.

Museale målsetninger for rehabilitering av Historisk museum

KHM har følgende ambisjoner for rehabilitering av HM:

- Tilbakeføring av alle saler til utstillings- og publikumsarealer (totalt ca 3000 kvm mot dagens ca 2300 kvm)
- Rehabilitering av alle saler og tilbakeføring til originale farger og materialer.
- Universell tilrettelegging i alle publikumsarealer
- Ny hovedinngang via kjeller, mot Tullinløkka
- Istandsetting av kjellerarealer med tanke på å etablere
 - Vitensenter for barn og unge
 - Servering
 - Garderobe og nødvendig infrastruktur
 - Butikk
- Utvikling av utearealene som rekreasjons- og opplevelsesarenaer

Konsept for nye utstillinger vil utarbeides i inneværende årsplanperiode som grunnlagsdokument for rehabiliteringen (tiltak 10.1 i Årsplanen).

Hva er målet med å ta opp saken i styremøtet?

Saken reises dels som en orientering til styret om status i rehabiliteringsplanene. Informasjonen er viktig i seg, men også vesentlig for en videre diskusjon om KHM's arealbehov og arealløsning i sentrum. Sistnevnte aspekt kommer museumsledelsen tilbake til ved en senere anledning.

Museumsledelsen fremmer også saken til styret for å få innspill og synspunkter på målsetningen for rehabilitering av museet, slik de er presentert her.

Avslutningsvis ønsker museumsledelsen innspill til videre prosess mot finansiering og prioritering av rehabilitering av museumsbygget. Planen står på en lang og krevende venteliste. Hvordan skal museet best forvalte sin interesser i denne sammenhengen.

Konsekvenser av saken

Innspillene fra styret vil tas med videre i arbeidet med å forberede en sak om helhetlig arealutvikling for KHM i sentrum.

Vedtaksforslag

Styret slutter seg til museumsledelsen målformulering for rehabilitering av Historisk museum med de anmerkningene som framkom i møtet.

Vedlegg

- Historisk museum – et relevant museum
- Rammevilkår for arbeidet med utstillingene i andre etasje
- Tegninger av arealene i historisk museum

Lenker:

[uio-masterplan-eiendom-2021.pdf](#)

<https://www.uio.no/om/strategi/dokumenter/uio-masterplan-2015.pdf>